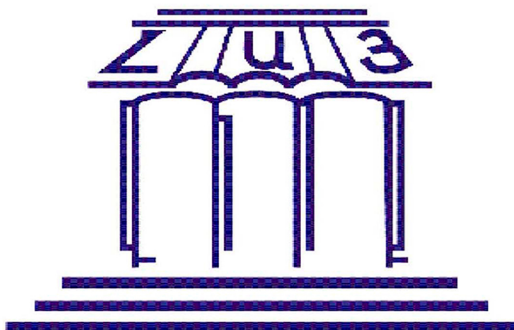

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

საბჭოთავი

94

ბიზნესი

დაწყებული

891-995
7-50

30 MAY 2011

„Կ Ա Ր Մ Ի Ր Ծ Ի Լ Ե Ր“-Ի
Գ Ր Ա Դ Ա Ր Ա Ն

№ 1

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՍԵՐԻԱ

№ 1

891.994

329.150.5

7-50

ՄԱԳԱԹ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԱԵՄ

690

2

Պ Ի Ո Ն Ե Ր Ը

ՀՆԳԱՄՅԱԿՈՒՄ

12198

Մախիլդամի 1-ին տպարան
Պրեմանովի փող. № 91.
Գրառեպ № 74.
Պատվեր 33: Տ/ը. 2000:

43196.63

ՊԻՈՆԵՐԸ ՀՆԳԱՄՅԱԿՈՒՄ

ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՈՒՄ

Արհեստանոցի գավիթը լցված էր պիոներներով. նրանք թռչկոտում, վազվզում, խաղում էին կենսուրախ, հրաշունչ վոգելորությամբ:

Հավեց ելեկտրական կոչնակի զիլ ձայնը. պատի մեծ ժամացույցի մուրճը ութ անգամ բարձրացավ ցածրացավ. լավեց նրա մետաղի բամբ ձայնը:

Արհեստանոցի դռները բացվեցին, լավեց փուկերի ու անիվների շառաչյունը. մի ակնթարթում արհեստանոցը կենդանացավ: Ահա բերանը լայն բացած մանգանայի առաջ կանգնած աշխատում է պիոներ Մարտինը. նա, կռները մինչև արմունկը քշտած, մի ձեռքում մուրճը, մյուսում կրտրիչը՝ ուժգին հարվածով տաշում է թուշը. ամեն մի հարվածի հետ բաբախում է նրա սիրտը, ձրգվում են մկանները, վառվում են աչքերն ու իր հուր հայացքով ել կարծես կլանում է իր ձեռակերտը:

Ահա, իր յերկարությամբ, ձգված է խառատի գազգյահը. շարժվում են սոնակները, պտտվում են ատամնավոր անիվները: Պիոներ Միտյան գլանակ է չարխում. նա ամբողջ յեռանդով նվիրվել է իր աշխատանքին: Լծակը սեղմած՝ նայում է, թե ինչպես պողպատը շերտ-շերտ, սղակ-սղակ դուրս է սողում կտրիչի բերանից, տալով գլանին հարթ ու հղկված ձև:

Ահա լայնաթիկունք, տաշող դազգյահը. նրան ղեկավարում է Մարգոն: Դարբնոցից, ձուլարանից բերում են բրոնզի, թուջի, յերկաթի պատվերներ: Մարգոն անցնում է գործի. իր մեքենայով մաքրում, կոկում ու հղկած, պատրաստ աշխատանքը տալիս է ընկերներին:

Լուսիկը կանգնած է մի ուրիշ դազգյահի առաջ. մեքենան արագությամբ պտտվում է: Պիոներները մեկ-մեկ մոտենում, բերում են իրենց աշխատանքները: Հմուտ է Լուսիկը, նա գիտե մեքենայի լեզուն, ինքը մեքենայի սիրտն է, բոլոր պտուտակները նրա ձեռքումն են. են հսկա մեքենան հլու, հնազանդ կառարում է նրա բոլոր հրամանները:

Յերբ ուզում է՝ նա տաշում է, յերբ ուզում է՝ ծակոտում է, հղկում-փայլեցնում:

Արհեստանոցում կյանքը յեռում է. պիոներները ախքան են տարված աշխատանքով, վոր եզ ժամերին նրանք ձուլվում են ամբողջապես իրենց մեքենաների թափին:

Վարպետը, վոր մի լուրջ, խոհուն կոմյերիտ է, անց ու դարձ է անում արհեստանոցներում, ցուցմունքներ է տալիս պիոներներին. նա մոտենում է Լուսիկին և հարցնում է.

— Ինչպե՞ս են գնում գործերդ, Լուսիկ:

— Լավ են, բայց մի բան ինձ զարմացնում է: Յերբ իմ փորձ-աշխատանքը մի հաուարակ մեխ էր, ինչքան էյի մտածում, թե ինչպես անեմ, վոր լավ ստացվի: Յերբ պատրաստեցի փայտե կոթով կոկ ու հղկված, փայլուն ձեռամուրճը, այդ գործիքի պատկերը իր բոլոր նրբությամբ մտքիցս չեր հեռանում: Յերբ գեղեցիկ շրջանակի

մեջ մյուս աշխատանքների հետ ցուցադրված եր
նաւ իմ մուրճը, ու փոքրիկ պիոներները հավաք-
վում, հրճվանքով նայում եյին իրենց ավագ ըն-
կերոջ աշխատանքը, իմ ուրախությանը չափ չկար:
Իսկ այժմ, յերբ այս բարդ մեքենային կարողա-
նում եմ տիրապետել, մի ներքին ճնշում եմ զգում:
Թվում է ինձ, վոր դեռ վոչինչ չգիտեմ...

— Ճիշտ է, վորքան շատ ես սովորում, այն-
քան ավելի խորն ես ըմբռնում տեխնիկայի նվա-
ճումները: Շատ ուրախ եմ, քո մեջ խոսում ե յեռան-
դը.... Դու կիրականացնես մեր 5-ամյակի մեծ
պլանը...

Լավեց կոչնակի ձայնը. աշխատանքը դադա-
րեց: Յեկավ յերկրորդ հերթը: Այժմ ելեկտրոտեխ-
նիկական բաժանմունքն է գործի անցնում: Պիո-
ներները խոհուն հայացքով անցնում են գործի:

Ահա մի խմբակ, Բուլատի ղեկավարությամբ,
ուսումնասիրում է ելեկտրական լուսավորու-
թյան սխեման: Նա իր ընկերների հետ ամբողջ լար-
վածությամբ աշխատում է. մետաղե լարերը հյու-
սում է իրար, մի աեղ ամրացրել է նախազգու-
շակը, մի այլ աեղ արձակիչը, պատրոնները իրենց
լամպաներով. այժմ մնում է կցել ելեկտրական
հոսանքին, բայց նա առանց վարպետի չի վստա-
հանում:

— Ընկեր վարպետ, կարելի չե՞ փորձել:

— Կարելի չէ, յեթե ամեն ինչ կանոնավոր
է պատրաստված:

Վարպետը մոտենում է, մի առ մի սկսում է
բացատրել: Պիոներները հավաքվում, լարված ու-
շադրությամբ լսում են նրա բոլոր ցուցմունքներն
ու զրի յեն առնում իրենց բոկ-նոտներում:

— Այս կետը սխալ է միացրած, — նկատում է
մի պիոներ:

— Վոչ, կանոնավոր է, — առարկում է մի
ուրիշը. — նրանք բաժանվում են յերկու խմբի:

Տատանման մեջ է և ինքը՝ Բուլատը. նայում
է մերթ վարպետին, մերթ պիոներներին:

— Ի՞նչ եք մտածում, ընկ. Բուլատ, — դառնում
է նրան վարպետը, — ճիշտ է միացրած, թե՞ վոչ:

Բուլատը լարված ուշադրությամբ զննում է իր
աշխատանքը: Ապա վստահ ու համարձակ ասում է.

— Այո, ուղիղ է:

Բոլորի հայացքն ընկնում է վարպետին, բայց
սա լուռ է:

— Միացնեմ, — նորից դառնում է Բուլատը
վարպետին:

Վարպետը գլխով դրական շարժում է անում:
Պիոներների յերկու խմբակը լարվածությամբ
հետևում է Բուլատին: Սա թեղերի յերկու ծայ-
րերը խնամքով միացնում է: Արձակիչը ձեռքում

ամուր սեղմած՝ մի վայրկյան կանգ եւ առնում,
ապա շղային ցնցումով միացնում եւ հոսանքին..

— Թը՛շշշ..—լավում եւ մի խուլ ձայն. նույն
վայրկյանին փայլում եւ մի թույլ կայծ...

Բուլատն ամբողջ մարմնով գոգում եւ յերեսը
պատել եւ քրտինքով. նա ճակատը սրբում ու ան-
համարձակ նայում եւ վարպետին:

— Վոչինչ, — ձեռքը դնելով Բուլատի ուսին՝
հանգստացնում եւ վարպետը:

— Յես դիտամա՛ր թույլ տվի միացնել, վորպես-
զի ձեզ համար պարզ լինի, վոր ելեկտրականու-
թյունը պահանջում եւ վերին ստորձանի ճշտու-
թյուն. նա ունի իր վորոշ օրենքները, վորոնցից
մագաչափ անգամ չի կարելի շեղվել: Սա
թող լավ դաս լինի ձեզ բոլորիդ համար...
Վոչինչ, այրվեց մի «նախազգուշակ». այժմ թող
Բուլատը իր սխալը ուղղի եւ մենք նորից փոր-
ձենք:

— Յես իմ սխալը գտա եւ ուղղեցի,—քրտինքը
սրբելով՝ ասաց Բուլատը, վոր այդ միջոցին լար-
ված աշխատում եր:

Վարպետը խորագննին նայեց, ապա ասաց.

— Միացրու:

Բուլատը հոսանքը միացրեց. մի ակնթար-
թում բոլոր կետերում յերևացին ելեկտրական
լույսեր....

Պիոներների աչքերը փայլեցին. նրանց հըրձ-
վանքին չափ չկար:

— Տեսա՞ք, մի փոքր սխալը ինչ հետևանքների
կարող եւ հասցնել. — ասաց վարպետը եւ անցավ
ելեկտրոմոտորի մոտ, ուր աշխատում եյին մի
խումբ հմուտ պիոներ՝ Հրանտը, Հռիփսիկն ու
Շողիկը:

— Ինչպե՛ս եւ գնում ձեր գործը, Հրանտ, — ասավ
վարպետը:

— Բոլոր մասերը հավաքել ավարտել ենք.
սպասում եյինք ձեզ,—խոսեց Հրանտը:

— Շողեր, դու ի՞նչ կասես, ամեն ինչ կար-
գին ե:

— Այո, վարպետ. — տատանվելով պատասխա-
նեց նա:

— Ապա մի անգամ ել լավ նայեցեք, սխալ
հո չկա...

Յերեք ընկերն ել անցան գործի. մանրազնու-
նին քննեցին, բայց բան չգտան:

Հռիփսիկն ու Շողերը լարված դրության մեջ
եյին, բայց Հրանտը ինքնավստահ կանգնած եր
մի կողմը:

— Լավ նայեցեք. — խիստ տոնով գոչեց վար-
պետը՝ նրանք նորից գործի անցան:

— Յես գտա. ետեղ սխալ եւ միացրած, — գո-
չեց Հռիփսիկն ու իր պայծառ աչքերը հառեց
վարպետի վրա:

— Բացի այդ՝ մի ուրիշ սխալ ել կա, թող
դա յեւ գտնի Հեղուշը կամ Հրանտը...

Հրանտի գույնը թուել եր, Հեղուշը սրտնեղվել.
մենակ Հռիփսիկն եր, վոր աշխուժով աշխա-
տում եր:

— Ի հարկե սխալ ե, — ուշի-ուշով զննելուց հե-
տո խոսեց Հռիփսիկը: — Յեթե ես դրությամբ բանի
գցեյինք, մոտորը կայրվեր:

Նայեց նա վարպետին ու սխալն իսկույն ուղղեց:

— Միացրեք հոսանքը, — այս ու այն կողմից
խոսեցին պիտներները:

— Սպասեցեք, գործի գցելը դժվար է. — խո-
սեց վարպետը. — սա լուսավորության սխեման էի,
վոր մի նախադրուշակով պրծնենք. այստեղ ամ-
բողջ մոտորն ե վտանգի մեջ. թույլ ավեր մի
յեւ ել նայեմ:

Վարպետն ուշի-ուշով, մի առ մի շոշափեց,
զննեց բոլոր մասերը, ապա հանգիստ շունչ քա-
շելով, ասաց.

— Հռիփսիկ, մոտորը գործի գցիր:

Հռիփսիկի դեմքին խաղաց գոհունակության
ժպիտ. նայեց վարպետին, արձակիչը միացրեց:

— «Վը՛ղ՛ զ՛»... — լսվեց մեղմ շառաչյուն. մո-
տորը մեծ թափով սկսեց պտտվել...

Պիտներները հիացմունքով նայում էյին, թե
ինչպես քիչ առաջ համր ու մունջ մեքենան այժմ
կենդանացել, ուժգին թափով աշխատում եր:

Ի՛նչ մեծ ուժ ե դա, ի՛նչ հսկայական եներգիա
կա ելեկտրականության մեջ:

Վարպետը պատմում եր ելեկտրական հոսան-
քի մասին, լավ ու վատ հաղորդիչների, դրական,
բացասական բեռների մասին:

— Ինչպե՞ս իմանանք, թե վճրն ե դրականը,
վճրը բացասականը, — հարցրեց Հրանտը:

— Դա շատ հեշտ ե, — ասաց վարպետը. — զրա
համար կա հատուկ պատրաստված քիմիական
թուղթ. դրական հոսանքն այդ թղթի վրա թող-

նում ե կարմիր հետք, իսկ բացասականը վոչ մի հետք չի թողնում: Ահա, նայեցեք. շարժում եմ. այդ թղթի վրա մի հոսանք. վհրն ե:

— Դրականը, դրականը. — գոչեցին ես ու են կողմից:

— Այժմ մյուս հոսանքը տեսնում եք, վոչ մի հետք: Այսպիսով իմանում ենք դրական ու բացասական հոսանքները: Ինչ վոր դուք սովորում եք ուսումնարաններում թեորեաիկոբեն, հարկա վոր ե գիտենալ նաև գործնականում: Մեկը լրացնում ե մյուսին: Առանց փորձնականի դժվար ե ըմբռնել թեորիան: Ահա թե ինչու դուք պետք ե լավ յուրացնեք թե մեկը և թե մյուսը:

Պրոներները խմբովին անցան ազգանշանի, ապա ելեկտրոգանգի, հեռախոսի, «սեմափորի» բաժանմունքները:

Մի տեղ զողանջում եր ելեկտրոգանգը, մի այլ տեղ լավում եր հեռախոսի մոնոտոն զրույցը:

— Ապա, Բուլառ, Հրանտ, Շողեր, գործի անցեք. սկսեք ստուգել սրանց աշխատանքները:

— Յես իմ հանգն անց եմ կացրել յերեք սենյակ. ամեն մի սենյակն ունի իր կոճակը. մեկը ննջարանում, մյուսն առանձնասենյակում, յերրորդն ել խոհանոցում:

— Ահա և իմ կազմած սխեման, — չարաճճի հայացքով դիմեց վարպետին 13 տարեկան Զիզին:

Վարպետն ուշի-ուշով քննեց թե նրա սխեման և թե աշխատանքը:

— Սխեմադ ճիշտ ե, բայց աշխատանքդ թափ-թրված. յերևում ե շտապել ես:

— Դժվար ե, ընկեր վարպետ. — կես դժգոհ, կես սրանեղած խոսեց Զիզին:

— Դժվարի ու հեշտի խնդիր չե, սիրելիս. քո աշխատանքի մեջ մաքրություն, նրբություն չեմ տեսնում:

— Ինչ ե, մյուսները լավ են. — վրդովված խոսեց Զիզին:

— Մենակ քեզ չեմ ասում. սա մի ցավալի յերևույթ ե մի շարք ընկերների մեջ. շտապում են, գործը փչացնում ու ավարտում են կիսատ-պոատ... Նախազգուշացնում եմ, վոր սրանից հետո խստապահանջ կլինեմ:

— Յես իմ հեռախոսը միացրել եմ մեր ուսումնարանի հետ. սա յել իմ սխեման ե. — խոսեց կայառու, կարմրաթուշ Արփիկը:

— Յես սիմաֆորի լարերն անց եմ կացրել Ավճալա կայարանում. սա յել իմ սխեման ե. — կուրծքը դուրս գցած խոսեց պիոներ Վազգենը ու իր կրակոտ աչքերը հառեց վարպետին:

Վարպետը յերկուսի աշխատանքն ել գովեց ու անցան վերջին բաժանմունքը, ուր աշխատում

եյին մի քանի խմբակ: Դեռ հեռվից լսվեց հեռա-
զրի չխշխկոցի ձայնը:

— Յես Մոսկվայի հետ եմ միացրել իմ հե-
ռազրի ցանցը, — խոսեց կապուտաչյա Հրանտը:
Նգ բաժանմունքում վոչ մի պահասուլթյուն
չգտավ վարպետը. բոլորն ուրախ եյին:

Հնչեց աշխատանքի վերջանալու դողանշը:

Դ Ե Պ Ի Լ Ա Գ Ե Ր

Ամառային արձակուրդը մոտենում եր: Պիո-
ներները մեծ մասամբ ավարտել եյին աշխա-
տանքներն, այժմ պատրաստվում եյին ցուցա-
դրելու իրենց նվաճումները, վարից հետո լազեր
գնալու պատրաստութուններ պիտի տեսնեյին:

Պիոներներն անհամբեր սպասում եյին, թե
յերբ պետք է գա լազեր մեկնելու ժամը, և հին
լազերայիկներին հարց ու փորձ եյին անում, թե
վորտեղ է լազերը և ի՞նչ կա ենտեղ:

— Լավ, ի՞նչ կլինի, վոր ասես. — անհանգիստ
հարցնում եր Զիգին:

— Ննտեղ գետ կա լողանալու...

— Գետ ել կա, աղբյուր ել...

— Իսկ ծաղիկներ:

— Ծաղիկների մեջ կկորչես:

— Անտառ:

— Այնպիսի հակայական անտառներ կան:

— Ահ, յերբ պետք է ես յերկու-յերեք որն
ել անցնի, — մտածում եյին պիոներները:

— Դե բավական է. հունիսի 1-ին, վաղ առա-
վոտյան կլինեք կոլլեկտիվում, — վերջապես ասաց
կոլվարը:

— Գիտենք, արդեն գիտենք, — աղաղակեցին
պիոներներն ու շտապ գնացին պատրաստու-
թյուններ տեսնելու:

Վերջի յերեկոյան նրանք արդեն ամեն ինչ
կապկպել, պատրաստել եյին ու իրենք ել շատ
շուտով տեղերն եյին մտել: Բայց աչքերին քու-
նը մոտ չեր գալիս: Նրանց յերազանքը լազերն
եր. հազար ու մի մտապատկերներ եյին ստեղ-
ծում իրենց յերեակալության մեջ ու ժամերով
ապրում դրանով: Լուսն ու մութը դեռ չգատված,
նրանք արդեն վոտքի վրա եյին:

Պիոներները լուրջ, մտազբաղ ու խոհուն անց-
նում եյին քաղաքի մեծ փողոցներից:

Դեռ շատ հեռվից լսվեց կայարանի աղմուկը,
շոգեմեքենայի սուլոցը, անիվների դղրդյունը,
պիոներների խառնիճաղանչ աղաղակը,....

— Հեյ.... Հռիփսիկ, Շողեր, Բուլատ, Ահմեդ,
Մարգո, ձեր կոլլեկտիվն ել յեկավ, — գոռում եյին
այս ու այն կողմից պիոներները:

Նրանց զուլալ, արծաթի ձայնը լցվել էր կայա-
րանը:

— Ահա և վարպետն ու բժիշկը...

— Ուռաաա...—գոռացին պիոներները:

Գնացքը դղրդունով յեկավ, թշնաց ու կանգ
առավ: Հինգ վագոն առանձնապես հատկացված
էր նրանց: Պիոներներն իրար անցան:

— Կանգնե՛լ շարք-շարք, — լավեց կողմարի
ձայնը:

Մի պահ աղմուկը դադարեց: Զույգ-զույգ
կանգնեցին ու սպասում եյին:

— Բարձրացե՛ք վագոն. — կարգադրեց կոլ-
վարը:

— Հանդարտ, հանդարտ... — լավեց նույն
ձայնը:

Նորից աղմուկ ու ժխոր. իրար գլխի վրա
լցվում են վագոնները, գլուխները հանում են
լուսամուտներից ու ցնծազին աղաղակում:

— Մուզիկա, մուզիկա...—փողային յերաժը-
տությունը նվագում է մարշ:

Լավում է զանգի ձայնը...

Հնչում է սուլիչը...

— Փու՛, հա՛ փու՛... փու՛, հա՛ փու՛... —
դղրդում է մեքենան. գնացքը հեկ-հեկ շարժվում
է առաջ:

Աղմուկը, քրքիշը, գոռում-գոչյունը, բացական-
չությունները խառնվում են շոգեմեքենայի վո-
րոտին. գնացքը սլանում է:

— Սա մեր Գուռ գետն է՝ իր վոլորապտույտ
ափերով...—ասում է Մարգոն:

— Սա մեր քաղաքի ջրմուղն է. ահա և Ավ-
ձալա կայարանը:

Գնացքը մի րոպե կանգ է առնում ու նորից
սլանում: Պիոներների ուշքն ու միտքն այժմ
գրավում է Զագեսը. շատ են լսել եղ անունը,
շատ են տեսել պատկերներում:

Այժմ պետք է անցնեն Զագեսի մոտով:

Դեռ հեռվից յերևում է Լենինի բրոնզե մե-
ծադիր արձանը: Նրանք այլևս վոչինչ չեն տես-
նում. նայում են այդ դեմքին ու այդ հայացքն
ամեն ինչ ասում է նրանց...

Վոչ փրփրահույզ ջրվեժը, վոչ Զագեսի ծով
ամբարտակը, վոչ հսկա մեքենաները, վոչ ելեկ-
տրական լուսավորության ցանցը—նրանց մտա-
պատկերներում տեղ չեն գտնում...

Մենակ Լենինի այդ բրոնզե արձանն է, վոր
մեխվել է նրանց քնքույշ ու մատաղ սրտերում:

— Մարգո, ինչո՞ւ գնացքը չկանգնեց. — հարց
նում է Արփոն ու տխուր-տխուր նայում է իր
կերուհուն:

Ամբողջ ճանապարհը պատած ե լեռներով ու գեղանի տեսարաններով:

Ահա հեռվից յերևաց սպիտակ կայարանը. որը ճաշ ե դառել. արևը թեքվել-անցել ե սարերի հետևը: Գնացքը յերկար սուլեց ու կանգ առավ:

— Հանդարտ իջեք.— կարգադրեց ղեկավարը: Պիոներներն առանց աղմուկի իջան վագոններից:

Գնացքն ամպի նման քուլաներ անձակեց, զիլ ճչաց ու շարժվեց առաջ:

Պիոներներն յերկար նայում էին հեռացող գնացքին, մինչև նա կթագնվեր բլրակի հետև...

— Շարք-շարք,— լսվեց լագերի ղեկավարի ձայնը:

Աղմուկը դադարեց. պիոներները շարք-շարք շարժվեցին դեպի լագեր:

Ամեն մի ծառ, ամեն մի թուփ ու ծաղիկ նորոթյուն եր նրանց համար:

Ցածը մեղմ ղողանջով անցնում եր գետը. դիմացը՝ անտառի ծոցում՝ սարալանջին փռված էին սպիտակ վրաններ. վրանների գլխին ծածանվում եր կարմիր դրոշակ: Թիկունքում բարձր լեռներ, փորոնց գագաթներին տեղ-տեղ սպիտակին էին տալիս դեռ չհալված, արծաթափայլ ձյունի շերտեր:

Ահա ճանապարհի յեզրին, փոքրիկ ձորակում, քչքչում են սառնորակ աղբյուրները. ժայռի կուրծ-

քը ճեղքել, յեռալով ու փրփրալով դուրս են ժայթքել հակինթ ջրեր, հստակ ու ղուլալ:

Պիոներներն ամեն ինչ մոռացած նետվեցին ջրերի մեջ:

Ահ, ինչ հրաշալի տեսարան եր դա...

— Շարք-պատրաստ:

— Բավական ե, բավական ե,— դառնում ե ղեկավարը պիոներներին....

Ահա և սպիտակ վրանը, նրա առաջ շքեղ ծաղկազարդ հրապարակ, ուր կանգնած ե բարձր, վիթխարի կայմը. կայմի գլխին ծածանվում ե կարմիր դրոշ....

Պիոներները խոհուն դեմքով կանգնած սպառում են ղեկավարին:

— Ուռնան, — միաձայն գոռում են պիոներները:

Մուզիկան նվագում ե «մարշ»:

Մի փոքր հանգստանալուց հետո՝ ղեկավարը տալիս ե հրահանգներ ու անհրաժեշտ ցուցմունքներ:

Մուզիկայի նվագի տակ, հաղթ քայլերով, պիոներները ցրվում են իրենց հատկացված վրանները:

— Ինչ լավ է կյանքը լագերում. — ցնծագին աղաղակում է Հեղուշը:

— Ինչ լավ է այստեղ... — հիացած բացականչում է Նվարկը:

— Տեսե՛ք, մեր վրանների մեջ ծաղիկներ են բուսել, — ուրախ ու կայտառ աղաղակում է Հռիփսիկը:

Պիոներները տեղավորվում են վրաններում, բաց են անում իրենց կապոցները, դասավորում են գրքերը, տետրակները, պատերը զարդարում են նկարներով ու հրճվանքով նայում իրենց նոր անկյուններին...

Մի քանիսը սկսում են թռչկոտալ վրանների շուրջը, մյուսները ծաղիկներ են փնջում, վազում են աղբյուր, ջուր են բերում, վազում են անտառ՝ փայտ հավաքելու:

Չարաճճի Զիզին արդեն բարձրացել է ծառի կատարն ու գոռում է.

— Արփո, Մարգո, Հեղուշ... տեսե՛ք՝ ուր եմ բարձրացել յես...

— Մենք ել, մենք ել, — գոռում են այս ու այն կողմից ու իրանք ել բարձրանում են մյուս ծառերը:

— Տո՛ւ... տո՛ւ... տո՛ւ... տո՛ւ... — լսվում է ազդանշանը. կանչում են ճաշի:

Ահա և մեծ, բնդարձակ սեղանատունը, վորը տեղավորված է ծածկի տակ:

Ամենքը բռնում են իրանց տեղը:

— Իմ որումն եսպես համեղ չեմ ճաշել, — շրթունքները լստտելով խոսում է Լուսիկը:

— Կարկանդակներն ենքան փխրուն եյին, վոր բերանիս մեջ հալվում եյին. — խոսում է Զիզին:

— Յես ենպես քաղցած եյի, վոր կարծում եյի չեմ կշտանալ, բայց խոհարարն ենքան մեծ բաժին եր տվել, վոր հաղիվ կարողացա վերջացնել, — խոսում է Արփոն...

Յերեկոն վրա հասափ Յերկինքը աստղազարդ եր. փչում եր մեղմ գովը, խշշում եյին ծառերի տերևները, յերբեմն ել անտառի խորքից լսվում եր վայրի թռչունների խորհրդավոր կանչը...

Գիշերվա խավարի մեջ սքանչելի յեր վրանների տեսարանը: Երեկտրական լամպաների լույսը, աստղերի նման, հուրհրատին եյին տալիս այս ու այն կողմը:

Պիոներները, խումբ-խումբ հավաքված վրանների առաջ, որվա գունեղ տպավորությունների տակ, ասում, խոսում, զրուցում եյին:

— Տո՛ւ... տո՛ւ... տո՛ւ... տո՛ւ... — լսվեց շեփորի հնչյունը: Նույն սեղանատանը պատրաստված եր ընթրիքի սեղանը:

Ապասարկում եյին իրանք՝ պիոներները. այժմ նրանք արդեն ընտելացել են, զիտեն խոհանոցի տեղը, ճանաչում են խոհարարներին:

Ընթրիքը վերջանում է. գնում են նորից վրանները, պատրաստում են տեղերը՝ քնելու:

Որվա մտապատկերները շարան-շարան գալիս ալեկոծում են նրանց միտքը, հուզում նրանց սիրտը, բայց հոգնածությունն իրանն անում է, թերթերունքները ծանրանում են, աչքերը փակվում:

Վաղ առավոտից վեր են թռչում տեղերից. սկսվում է լազերի առաջին որվա աշխատանքները, պիոներներն անցնում են մարզանքի:

Կայմի գագաթն է բարձրանում կարմիր դրոշը: Ահա և լազերի ղեկավարը:

— Պատրաստ... — կանչում է նա:

— Միշտ պատրաստ... — աղաղակում են պիոներներն ու կանգնում շարքային գծով:

Հերթապահը կարգում է որվա աշխատանքի ծրագիրը: Դեմքերը լուրջ, պատրաստ՝ իրագործելու որվա բոլոր պատվերները, ուշի-ուշով լսում են նրանք:

Առավոտվա թեյից հետո ցրվում են վրանների շուրջը, մաքրում, ավելում են ճանապարհները, քաղհան են անում ծաղկանոցները, կարգի յեն բերում սեղանատուներ: Ապա անցնելով

վրաններին՝ անձրևի ջրերի համար ջրանցքներ են փորում, ամրացնում են վրանի պարանները: Այժմ մոտենում է նրանց ամենասիրելի ժամը, վորին սրտատրոփ սպասում են. դա գետում լողանալն է և արևի վաննաներ ընդունելը...

Արևը բավականին բարձրացել էր, գետը փորիկ ալիքներով հանգիստ հոսում էր նրանց առաջից:

— Հեղուշ, դու լողանալ գիտե՞ս, — գետի յեզրին վեր-վեր թռչելով հարցնում էր նրան Նազիկը: — Յես իմ որում գետը չեմ մտել. լողանալ ել չգիտեմ:

— Իսկ յես գիտեմ:

— Դու արի ինձ հետ ու մի վախենա, յես քեզ կսովորեցնեմ:

— Չե, յես մենակ փութերս կհանեմ, մինչև ծնկներս կմտնեմ ջրի մեջ, և դա բավական է:

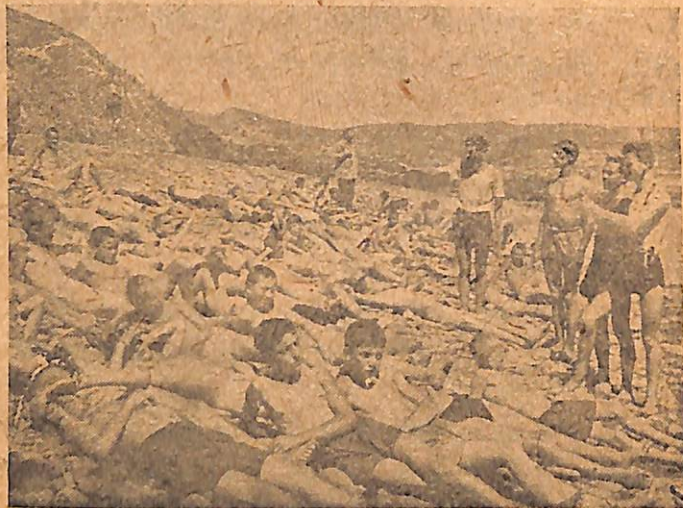
— Վոշ, սիրելիս: Հարկավոր է սովորել:

— Բժիշկը յեկավ, բժիշկը յեկավ, — տարածվում է աղջկերանց աղաղակը:

Մի պահ աղմուկը դադարում է, պիոներների հայացքը դամվում է նրան:

— Արևի վաննաները և գետում լողանալն անհրաժեշտ է առողջության համար. դա ձեզ միանգամայն կկազդուրե: Լավ յեղանակներին

դուք ամեն ոք կողանաք, բայց, տեսեք, չպետք է չափից անցնել... Հինգ ըոպե արևի վաննա պետք է ընդունել, սառ ըոպե լողաֆաղ գետում: Սա կլինի ձեր նորման, —ասում է բժիշկը:

Պիոներները լողանալուց հետո փռվում են ավազի վրա, շուռ-մուռ են գալիս: Արևն իր անըսպառ ճառագայթներով գուրգուրում է նրանց, շոյում է նրանց մարմինները: Բայց լինչ յերկար է առում այս հինգ ըոպեն: Պիոներների ուշքն ու միտքը ցածում հոսող ալեծովի ջրերն են. աչքերը զցած ալիքներին՝ անհամբեր սպասում են նշանի...

Մեկ եւ հանկարծ, իրար հրհրելով, բոլոր միանգամից թռչում, ընկնում են գետը...

Յերեխաները չեն կարողանում անջատվել ջրերից, իսկ տառ ըոպեն վաղուց արդեն անցել է:

Ալիքների մեջ մի վերջին պտույտ, ջրերի մի լայն հորձանք, ու պիոներները հագնվում և ճանապարհվում են դեպի վրանները:

Լողանալուց հետո նրանք այնպես են թեթևացել, այնպես կայտառ ու զվարթ են զգում իրենց:

— Գիտեք, ընկերներ, հիմա մենք պետք է գնանք կոլխոզնիկներին ոգնելու, — ասաց Բուլատը:

— Գիտենք, զիտենք, — այսոր եւ, վազն եւ, ես դեկադում մեր ամբողջ աշխատանքն ենտեղ պետք է լինի, — ասաց Հոփփսիկը:

Կավեց ազդանշանը...

— Տո՛ւ... տո՛ւ...

— Գնում ենք, գնում, — աղաղակեցին այս ու այն կողմից ու ճամբա ընկան:

Ճանապարհը կանաչների ու ծաղիկների մեջ եր. յերկու կելումետրի չափ: Նրանց առաջ բացվեց կոլխոզի ընդարձակ տնտեսությունը:

Ամբողջ ճանապարհին նրանք վողկորված ասում, խոսում, յերգում եյին:

Վողջույններով և ովիացիաներով նրանք հանդիպեցին կոլխոզնիկներին:

— Յեկեկ ենք ոգնելու ձեզ. մեր կողեկարիվը ձեր տրամադրության տակ ե...

— Շատ լավ եք արել, — ուրախ բացականչեցին կոլխոզնիկները, բաց արին պահեստի դռները, գործիքները հանեցին ու բաժանեցին պիտուներին:

Վորը յեղան, վորը փոցխ, վորը թոխի, վոմանք բահ, զինված գործիքներով ցրվեցին ցանքերի մեջ: Մեծ յեռանդով աշխատում էին. մի խումբը քաղհան եր անում բանջարանոցում, մի այլ խումբ խոտերն եր հավաքում դիզում. մի ուրիշ տեղ բանջարանոցն էին ջրում, գետնախրնձորը բողաղ անում...

Աշխատանքը կատարվում եր այնքան խնամքով, պիտուներն այնքան սիրով էին իրար հետ, վոր գյուղացիք մնացել էին զարմացած:

— Մաքուր փոցխեցեք, խնամքով հավաքեցեք:

— Զգուշ քաղհան արեք, տունկերը չփնսեք, — ասում են իրար պիտուներները:

Ու այդպես յեռանդով աշխատում էին նրանք, մենչև վորոշված ժամը: Ապա գործիքները հանձնելով կոլխոզի վարչությանը՝ ուրախ տրամադրությամբ վերադառնում էին:

Ճաշեցին:

Յերբ ճաշը վերջացավ, հայտարարվեց մեռյալ ժամ: Ապա սկսվեցին յերաժշտություն, զանազան խաղեր ու զինվորական վարժություններ:

Ինչպես ծրագրված եր, դեկադի ընթացքում ամեն ոք նրանք պետք ե աշխատեցին կոլխոզնիկներին մոտ:

Յրկրորդ և հաջորդ որերը նրանց հանձնված եր սիմինդի արտերը թոխի անել:

Գիշերը մի փոքր անձրև եր յեկել, հողը փափկեկ, ոգն ել թարմացել եր:

Պիոներները խումբ-խումբ, ուրախ յերգելով,
թոխի եյին տալի, պարարտացնում եյին հողը:
Նրանք կարճ ժամանակում ենքան եյին ընտելա-
ցել և ենպես ինամքով եյին կատարում աշխա-
տանքը, վար կոլխոզնիկները հիացած եյին նրան-
ցից. մի խումբ պիոներներ հենց առաջին որից
իրանց վրա եյին վերցրել կոլխոզնիկների մեջ
անգրագիտութիւնը վերացնել: Դասագիրք, տե-
տըր, մատիտ առած՝ տնետուն շրջում, սովորեց-
նում եյին գրել, կարգալ:

Մի այլ խումբ ել աշխատում եր նրանց
մանկատներում. խնամում եյին յերեխաներին:
Կոլխոզնիկները հրճվանքով նայում եյին ու զար-
մանում. վարքան յեռանդ և ուժ կար այդ մա-
տաղ սերնդի մեջ...

Կագերի կյանքում մեծ տեղ ե գրավում նաև
խարույկը, վորի շուրջը կազմակերպվում են
գրույցներ, ինքնագործունեության յերեկոներ:

Յերեկոյան թեյից հետո հերթապահները վա-
ռում են կրակը: Պիոներները կազմ ու պատրաստ
խմբերով գալիս են խարույկի հրապարակ, բռնում
իրանց տեղերը. սկսվում են սովորական աշխա-
տանքները:

Հաճախ խարույկին ներկա յեն լինում շրջակա
գյուղերից պիոներներն ու կոլխոզնիկները:

Զանազան ազգութիւններէց ու ցեղերէց ամեն մեկն իրան լեզվով պատմում է որվա տպավորութիւններէց, կատարած աշխատանքներէց:

— Մեր գյուղի պիտներները միասին, ձեռք ձեռքի տված, ոգնում եյին մեր կոլխոզնիկներին, թէ նրանց վար ու ցանքի, թէ դաշտային աշխատանքների մեջ... խոսեց գյուղից յեկած Ալին:

— Իսկ մենք շաբաթներով մնում եյինք նրանց հետ. ամենազգվար պայմաններում անգամ հասնում եյինք նրանց ոգնութեան. — ասաց Դաթիկոն:

— Ես ձմեռ վորոշել եյինք մեր շրջանում չթողնել վոչ մի անգրագետ. անցանք գործի. նույն իսկ պառավ կանայք, ծերունիներ սիրով սովորում եյին... և զարմանալին են եր, վոր նրանք մի ժամանակ մեզանից խորշում, յերես եյին դարձնում, այժմ մեզ հավատով ու սիրով եյին վերաբերվում:

Քննելու ժամը մոտենում է, բայց նրանք ենքան եյին տարվել, ենքան վառ ապրումներ ունեյին, վոր կարծես զրույցներին վերջ չկար...

Կրակն ել կարծես իր բոցով գուրգուրում եր նրանց:

Զրույցն ընդհատում է փողի հնչուճը, վորը հրավիրում է պիտներներին դեպի կայմը. քեչ

հետո ինտերնացիոնալի հնչուճի տակ իջեցվում է դրոշը, վորից հետո պիտներները հանգիստ ցրվում են վրանները քնելու:

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մի սիրելի զբաղմունք ել կար լագերում. դա ռազմական վարժութիւններն եյին:

Որվա վորոշ ժամերին, յերկու հմուտ կարմիր բանակայինների ղեկավարութեամբ, պիտներները պարնպում եյին այդ աշխատանքներով:

— Վաղը ամբողջ որով պիտի իջնենք ձորը. ենտեղ ընտրել եմ մի շատ ընդարձակ ու գեղեցիկ տեղ: Մեր չորս խմբակը, առանց իրար խանդարելու, կկատարեն զինանշանի վարժութիւններ: Վերջն ել կփորձենք հակազգի դիմակներով. — ասաց նրանց ղեկավարը:

— Յես սիրում եմ հրացանից կրակել, խոսեց Հրանտը:

— Իսկ յես, ընդհակառակը, մի վտարով չոգած, հրացանը կսեղմեմ կրծքիս: Նշան բռնելն ու կրակելը մեկ կլինի... — իր պայծառ աչքերը հառելով ընկերներին, ասաց Մարգոն:

— Հրացանիս ծայրը մինչև չհենվի մի ծառի, մի թփի, կամ քարի, բան չի դուրս դա. կռնեքս դողում են. — խոսեց Զիզին:

— Դատարկ բան ե. վարժություն ե հարկավոր. պետք ե սովորել:

Հարկավոր չի յերկար ժամանակ նշան բռնել. եղ ղեպըում ձեռքերդ կդողան. պետք ե հրացանը ամուր սեղմել կրծքին, աչքերի տեսողությունը վարժեցնել այնպես, վոր նշանին բռնելը ե բլթակի քաշելը կատարվի մի ակնթարթում...

— Վճր դիրքն ե ավելի դժվար. պառկած, չոգած, թե կանգնած. — հարցրեց Հրանուշը:

— Դա, ինչպես առացի, կախված ե վարժություններից: Այ, Ամեղը կանգնած ավելի լավ ե խփում նշանին, քան պառկած, իսկ Մարգոն, ընդհակառակը, չոգած...

Ամենազլխավորը, ռազմիկն ինքն իրեն պետք ե ներշնչի, վոր տիրապետում ե զենքին. եղ զիտակցությունը նրա մեջ պետք ե վառ լինի... Իսկ յեթե տատանման մեջ ե նա, վախենում ե, վոր չգիտի կարողանա նշանին խփել, ի հարկե, ձեռքերն ել կդողան, աչքերն ել կմթնեն:

Պիոներները զրույցից հետո գոն սրտով անցան իրենց վրանները:

Մյուս ուրը, առավոտվա թեյից հետո, նրանք անմիջապես գնացին ձորը:

Դա մի գեղեցիկ վայր եր. ցածից խոխոջալով անցնում եր գետը, դիմացը հաղթ կանգնած եր մամուսապատ ժայուր, շուրջը կանաչ ծառ ու ծա-

ղիկ, մեջտեղը լայն, ընդարձակ տարածություն. կարծես դա հատուկ պատրաստված լիներ զինավարժության համար:

Լավեց շեփորի ձայնը:

Պիոներները կանգնեցին ու բաժանվեցին չորս խմբի: Նշանակեցին հերթապահներ ու անցան դործի:

Եղ վարկյանից նրանք լրջացած, ամեն մեկը իր հերթին, սկսեցին կարգ ու կանոն պահպանել:

Հերթապահները նշանի տախտակները տեղավորեցին ու սահմանեցին նշանի հեռավորությունը:

Պիոներներին բաժանվեցին թեթև հրացաններ:

Ամեն մեկին վորոշեցին յերեքական փամփուշտ՝

մեկը կանգնած, մեկը չոգած, մեկը պառկած՝

կրակելու համար: Հերթապահը մեկ-մեկ ազգանունով կանչում եր պիոներներին: Հերթը հասավ

Ահմեդին. նա հրացանը սեղմեց կրծքին:

Յերեք գնդակն ել առան նշանին:

— Ուռն... ուռն... — գոռացին այս ու այն

կողմից..

Նրանից հետո Զիդին եր. նա մտքումը լավ եր պահել ղեկավարի խրատը՝ յերկար նշան չբռնել: Յերեք գնդակն ել իրար հետևից դուրս թռան նրա հրացանից: Մեկը բռնել եր նշանին. նրա ուրախությանը չափ չկար:

Հերթը հասավ հակագազին:

Պիոներները նույն աշխուժով սկսեցին փոր-
ձեր անել. հով յերկար կղիմանա. հով ազատ
շունչ կքաշի դիմակի միջով:

Դիմակները հագած, վազվզում են այս ու
այն կողմը. պառկում են գետին, թռչկոտում:

Յերբ ամեն ինչ վերջացավ, լավեց ազդանշանի
կոչը:

Արդեն մութն ընկնում էր, վոր նրանք հա-
սան լագեր...

Ա Ր Շ Ա Վ Ը

Նրանք վաղուց ի վեր պատրաստվում էին
ուղղական արշավին: Ծրագիրն արդեն պատ-
րաստ էր:

Պիոներները բաժանվել էին յերկու բանակի:
Յուրաքանչյուր բանակ առանձնապես մշակել էր
իր հարվածային ծրագիրը: Հայտարարել էին
պատերազմական դրուժյուն: Յերկու բանակ էր
կազմվել՝ մեկը կարմիր նշանի տակ, մյուսը՝ կա-
պույտ. պետք է կռվի բռնվեյին իրար դեմ...
Կապույտները պետք է պաշտպանեյին գյուղը և
նրա բարձունքները, իսկ կարմիրները պետք է
հարձակվեյին ու տիրանային այդ կետերին:

Ամեն մի բանակ իրեն հերթին ընտրել եր հետախույզներ, սանիտարներ, ուներ հեռախոսի ցանց, սայլեր և անհրաժեշտ պիտույքներ:

Արշավը պիտի սկսվեր վաղ առավոտից: Յերկու բանակն ել հզ յերեկո պատրաստ սպասում էին հրամանին...

Բանակներն ունեյին իրենց շտաբը:

Կարմիրների ղեկավարներն ընտրվել էին՝ Բուլատը, Մարգոն ու Հեղուշը: Կապույտներինը՝ Հրանտը, Հռիփսիկը, Ամեդը:

Լուրջ ու խոհուն եր նրանց դեմքերը: Հեշտ չեր, ամբողջ պատասխանատվությունը նրանց վրա յեր ընկնում:

Կարմիր հրամանատար-ղեկավարները ինքնուրույնություն էյին տվել պիոներներին, իրանք դիտողի, քննադատողի դերումն էյին:

Բանակը՝ վոտի վրա յեր: Հետախույզները անհայտ շառավիղներով արդեն անցել էյին առաջ. նրանցից շատերը պիտի հետախուզեյին թշնամու բանակը, նրա դիրքերը, ամրությունները, իսկ մյուս մասը պիտի ուսումնասիրեր ճանապարհները՝ բանակի գլխավոր ուժին ուղղություն տալու համար:

Քիչ հետո, առանց ձայն-ծպտուն հանելու, կարմիրների բանակը շարժվեց առաջ: Ճանապարհը խորխորատների ու ձորերի միջով եր: Թեև

նրանք առաջուց մշակել էյին, բայց գործնականում ստիպված էյին շեղումներ անել:

Մի պահ նրանք կանգ առան. առաջները բացվել եր անուշիկ անդունդ...

Ա՛յ շարժվել, թե՛ ձախ, — մտածում էյին նրանք: Այդ միջոցին հետախույզներից՝ Մարտինն իր յերկու ընկերների հետ շտապ մոտեցավ ու դիմելով հրամանատարին ասաց.

— Թեքվեցեք դեպի ձախ, թագնվեցեք ձորակում: Կապույտներն այս կողմն են գալիս. թող անցնեն, մենք կհետևենք նրանց:

Կարմիրներն իսկույն ծովեցին դեպի ձախ, պահվեցին ձորում:

Կապույտները, չորս կողմը նայելով, անցան դեպի աջ ու շարունակեցին ճամբան: Նրանք շտապում էյին՝ վորքան կարելի յե շուտ տեղ հասնել, վոր լուսաբացին իրանց ձեռքում լինեք թե՛ դյուղի ամբողջ և թե՛ անառիկ դիրքերը:

Կարմիրներն ել իրանց հերթին աշխատում էյին կարճ ճանապարհով կտրել, անցնել առաջ, կովով դուրս քաշել նրանց դիրքերից, գրոհ տալ ու վերցնել բարձրունքները:

Նրանք բավականին անցել էյին:

Բոլորը սպասում էյին հետախույզներին, վոր ըստ այնմ հարձակման դիմեն:

Հեռվից յերևաց Մարտինը. նա հայտնեց թըշ-
նամի բանակի դրուժյան մասին ու մի առ մի
նկարագրեց նրանց բռնած դիրքերը:

— Յերեք տեղ ե կենտրոնացած նրանց բա-
նակը... ամենամեծ ուժը գտնվում ե գյուղի
արևելյան մասում, յերկրորդը հյուսիս-արևելյան,
իսկ յերրորդը հարավ-արևելյան: Բացի այդ՝ գյուղի
արևմտյան մասում ունեն շատ փոքր քանակու-
թյամբ պահեստի ուժեր: Յեա յենթադրում եմ,
վոր նրանք մեր հարձակմանը սպասում են արե-
վելքից և այդ պատճառով ել բանակի ամենամեծ
ուժը կենտրոնացրել են այդ կողմը:

— Ճիշտ ե նկատում Մարտինը,—ասաց Բու-
լատը. —ինչպես գիտեք, այդ տեղերը լեռ-ապա-
ռածներ են. մենք նախ պիտի աշխատենք նրանց
ուժերին այդտեղից դուրս քաշել, ապա դիմել
հարձակման:

— Դժվար ե նրանց եղ ամրությունից հա-
նելը,—ասաց Մարգոն, —ինձ թվում ե, ավելի
լավ կլինի, վոր մենք ամբողջ ուժով գրոհ տանք
և միանգամից վերցնենք նրանց բռնած դիր-
քերը...

— Պետք ե ուրիշ ճանապարհ գտնել.—խո-
սեց Հեղուշը. —ինչպես Մարտինն ասաց՝ գյուղի

արևմտյան կողմում նրանց ուժը թույլ ե. մենք
հենց եդտեղից ել կսկսենք:

— Ընդհակառակը, պատերազմական տեխնի-
կան պահանջում ե հարվածը հասցնել սրտին.
յեթե յերկրորդական դիրքերում մեր ուժերը սպառ-
վեն՝ մենք կորած ենք...

— Հարցը շատ լուրջ ե. հարկավոր ե խոր-
հրդակցության հրավիրել և մեր բանակի ղեկա-
վար ռազմիկներին ու ըստ այնմ վորոշենք.—ասաց
Բուլատը և առավ հեռախոսի փողը:

Մի քանի րոպեյից ներկա եյին ռազմական
կազմի ղեկավարները: Բուլատը մի քանի խոսքով
պատմեց ստեղծված դրության մասին:

— Յեա մի նոր առաջարկ ունեմ,—ասավ
Հեղուշը. —մեր բանակը բաժանենք յերեք հավա-
սար մասի. առաջին մասը թող մնա թագնված
նրանց թիկունքում, յերկրորդ մասը հարձակվի
գյուղի վրա արևմուտքից, իսկ յերրորդ մասը,
իբրև ոգնական ուժ, պահենք գյուղում:

— Ինձ թվում ե,—ավելացրեց նա,—հենց
վոր մենք մտնենք գյուղ, նրանք կաշխատեն
շրջապատել մեզ. եդ միջոցում գյուղի շրջանի
մեր պահեստի զորքը կգա, կշրջապատի նրանց,
իսկ նրանք, յենթադրելով վոր ամբողջ ուժը մեր
կողմն ե կենտրոնացած, ոգնության կկանչեն
իրանց բարձունքի զորքին: Եդ մոմենտին, դա-

րան մտած, մեր բանակը հեշտությամբ կվերցնի նրանց թողած դիրքերը: Հենց վոր դիրքն ընկավ մեր ձեռքը, հաղթությունը մերն է:

Հեղուշի տվյալները և նրա յենթադրությունները հմուտ ռազմագիտական եյին: Բուլատը, վոր մինչև այդ դեմ էր, ձեռքը բարձրացրեց ու ասաց.

— Յես համաձայն եմ:

Մարգոն, թեև տատանման մեջ էր, նա յեւ միացավ:

Հարցը, մի քանի գործնական ուղղումներով, անցավ միաձայն: Բուլատն իսկույն կարգադրեց բանակը բաժանել յերեք մասի: I մասի՝ ղեկավարությունը վերցրեց ինքը՝ Բուլատը, II մասինը հանձնեցին Մարգոյին, III-ը Հեղուշին:

Բուլատն իր բանակի հետ անցավ դեպի բարձունքները: Մարգոն իջավ ցած, գետի յեզրով ուղղվեց դեպի գյուղը: Հեղուշը գնում էր նրա հետ կրնկին:

Տների կտուրներից տեղ-տեղ ծուխ էր բարձրանում: Անտառի խորքերից լսվեցին աղաղակներ՝ սկզբներում թույլ, ապա ավելի և ավելի ուժեղ.

— Կարմիրները հարձակվել եյին գյուղի յերեք կողմերից... յերկրորդ բանակը առաջ էր շարժվում... կապույտները, հանկարծակի յեկած, գլուխները կորցրել, չգիտեյին ինչ անեյին... մնացել եյին

իրանց դիրքերում: Աշխատում էին պաշտպանվել, թշնամուն ներս չլծողնել:

Բայց կապույտները չէին կարողանում դիմադրել. ստիպված էին նահանջել, թողնել առաջին դիրքերը:

Դա այնպես եր վոգետներ կարմիրներեն, վոր նրանք ավելի մեծ թափով էին առաջ անցել:

Մի ուժեղ հարված, և նրանք արդեն գյուղումն էին... Յերրորդ մասը ըստ ծրագրի, գեռ թագնւված, սպասում եր:

Կապույտներն իրանց հերթին դիմել էին խորամանկության. կարմիրներին ներս էին առել գյուղ, յենթադրելով, վոր կըընկապան և բոլորին միասին գերի կվերցնեն... Կատարվում եր մի գաղտնի մանյովրա: Ամեն կողմերից նորանոր ուժեր էին բերվում: Աշխատում էին կարմիրներին առնել իրանց ծուղակի մեջ...

Կարմիրներն, ի հարկե, քնած չէին. նրանք անխնա հետապնդում էին կապույտներին:

Դեռ հայտնի չեր, թե ումն ե լինելու հաղթանակը:

Այս անգամ արդեն կապույտներն էին առել կարմիրներին իրանց ողակի մեջ...

Յերրորդ բանակը դուրս եր յեկել իր թագըստատեղից ու հարձակվում եր...

Կապույտները շրջապատված էին... Ներսից նրանց վրա հարձակվել եր յերկրորդ բանակը, զրսից՝ նոր յեկած յերրորդը...

Կապույտները պարտված էին. նրանց բանակի մի մասը գերի յեր ընկել, մյուս մասը թագնւվել:

Կարմիր բանակայինները, հիացած պիոներների կատարած հմուտ, ռազմական աշխատանքից, գովում, քաջալերում էին նրանց:

— Դուք ձեր յեռանդով ու ջանասիրությամբ վոչ միայն ռազմական ասպարեզում, այլ մեր արդյունաբերության զարգացման մեջ ել առաջին տեղը պետք ե բռնեք:

— Կեցցեն մեր պիոներները:

ԱՐՇԱՎԻՅ ՀԵՏՈ

Մյուս ուրը, առավոտյան թեյից հետո, պիոներներն ամբողջ խմբով իջել էին ձոր. ծառերի ստվերների տակ, կանաչների ու թփերի մեջ փոված, զրուցում էին ռազմական արշավի մասին:

— Ինչո՞ւմ եր կապույտների սխալը. ինչո՞ւ պարտությունը կրեցին նրանք. — հարց տվեց կարմիր-բանակային ղեկավարը:

Բուլատը ձեռքը բարձրացրեց և իրան հատուկ հանգիստ տոնով ասաց.

— Գլխավոր սխալը նրանումն էր, վոր իրանց բանակի մեծագույն ուժը կենտրոնացրել էին գյուղի առեւտրային շրջակայքում: Իսկ արեւմտյան կողմն անտես էին արել... Նրանք անհեռատես և անկազմակերպ էին:

— Ճիշտ է, ճիշտ է...—լավեցին ձայներ:

— Յես գտնում եմ մի ուրիշ մեծ սխալ,—ասաց Հեղուշը.—նրանց հետախույզներն անտակտ էին. նրանցից յերկուսը գերի ընկան մեր ձեռքը, մնացածները կորցրին մեր հետքերը:

— Ճիշտ է... ճիշտ է:

— Եւ ի՞նչ սխալներ եք գտնում,—հարցրեց բանակայինը:

— Այժմ թող մատնանշեն, թե ինչ սխալներ ունեյին կարմիրները...

— Մենք վոչ մի սխալ,—գոռացին այս ու այն կողմից:

— Սպասեցեք: Նախ յես համաձայն չեմ ընկերների հետ, վոր ենքան մեղադրանք բարձեցին մեր գլխին... մի բան պետք է լավ իմանաք, վոր մեր գերն, իբրեւ պաշտպանվողների, ենքան եւ նախանձելի չեն... չգիտեմ ինչու այս բոլորը նկատի չառնվեց,—ասաց կապույտների ղեկավար՝ Հրանչատը...—Ճիշտ է, կարմիրները հաղթող դուրս յեկան, բայց նրանք եւ արին մեծ սխալներ: Գյուղի դիրքերում նրանք ենքան էյին վոգեւորվել, վոր քիչ եր մնում ամբողջապես գերի ընկնեն:

— Մեզ մեղադրում են դանդաղկոտության մեջ, այնինչ նրանց պահեստի զորամասը շատ ուշ ոգնության հասավ: Ինչո՞ւ իրանք եւ չկարողացան մեր բանակը ամբողջովին գերի վերցնել. չէ՞ վոր մենք արդեն շրջապատված էինք,—խոսեց Ահմեդը:

— Ճիշտ է, ճիշտ է...—լավեցին բացականչութուններ...

— Վոչ, վոչ...սխալ է...—գոռացին մյուսները...

Կարմիր-բանակայինը նայեց պիտներներին և ձեռքը բարձրացրեց:

Իսկույն լռութիւն տիրեց:

— Ձեր բոլոր ասածների մեջ կա անշուշտ վորոշ ճշմարտութիւն: Պատերազմն առանց սխալների չի լինում: Մեր հետագա ռազմական արշավների ընթացքում այդ բոլոր բացերը չպետք է կրկնվեն... այժմ յես ձեզ պիտի տամ մի ուրիշ հարց: Ով ի՞նչ սովորեց, ի՞նչ ոգուտ քաղեց, ի՞նչ փորձառութիւն ստացավ...

— Մի զարմանալի փոփոխութիւն զգացի յես իմ մեջ: Նդ լարվածութեան ընթացքում ուղեղս այնպես արագ եր գործում, միտքս այնքան հեռու յեր թռչում, վոր չեյի կարողանում ինքս իշխել,—ասավ Հրանտը:

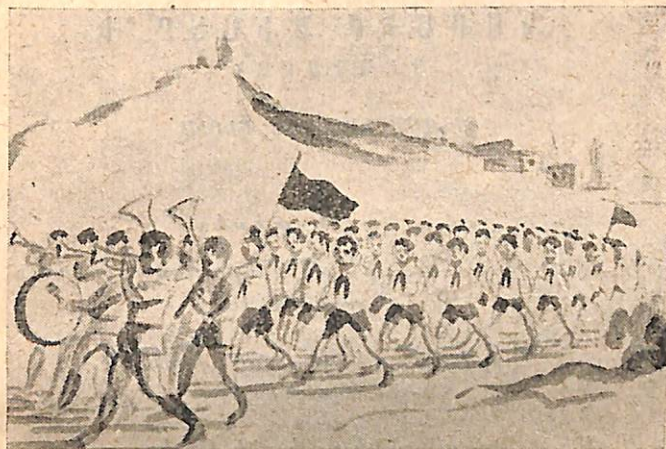
— Յերբ յես քայլում եյի, թվում եր թռչում եյի ոգի մեջ. ենքան հուզմունք կար իմ մեջ... —խոսեց Սրտոն:

— Իսկ յես ուսումնասիրում եյի հետախույզների բոլոր որենքները, և դա անազին պաշար տվեց ինձ,—խոսեց Մարտինը:

Պիոներներն ամեն մեկն իրեն հերթին արտահայտվում եր. արշավի տպավորութիւններն ենքան խորն եր ազդել նրանց վրա, վոր վոգեւորութեանը վերջ չկար: Կարմիր բանակայինները հիացած եյին վնչ ենքան նրանց կատարած

արշավից, այլ այն խորը գիտակցութիւնից, վոր զգացվում եր պիոներների մեջ:

— Մեր հետագա արշավներն ավելի բազմակողմանի կլինեն. մենք կունենանք զազային հարձակումներ. կկատարենք գաղտնի հեղափոխական աշխատանք և կտանք իսկական գնահատականը... հարկավոր ե լուրջ պատրաստվել, լավ ըմբռնել ու յուրացնել ռազմական տեխնիկան և ձեռք բերել մեծ փորձառութիւն...

— Ուռառ...—ի կրծքով աղաղակեցին պիոներները:

Մուգիկան նվաղեց ռազմական մարշ. նրանք խրոխտ քայլերով շարժվեցին դեպի լագեր:

Мадат Петросян

Пионер
в пятилетке

„ԿԱՐՄԻՐ ԾԻՆԵՐ“

ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՍԵՐԻԱ

Հոգս են տեսել

1. Մաղաթ Պետրոսյանի—«Պիոները հնգամյակում»
(Պատմվածք)
2. Ռուբեն Զարյանի—«Թեյարանի տղան»
(Պատմվածքներ)
3. Մաթեոս Դարբինյանի—«Վոսկի թելեր»
(Պատմվածքներ)

<< Ազգային գրադարան

NL0399956

9466 b 70 WPA

12198

582

